

Zmiany w szkolnictwie zawodowym od 1 września 2017 r.

Od 1 września 2017 r. w szkołach prowadzących kształcenie zawodowe zostaną wprowadzone zmiany w następujących typach szkół: **klasie I czteroletniego technikum, klasie I trzyletniej branżowej szkoły I stopnia** dla uczniów będących absolwentami gimnazjum oraz **semestrze I szkoły policealnej**. Wynikają one z konieczności dostosowania kształcenia zawodowego do potrzeb rynku pracy i zostały uregulowane następującymi przepisami szczegółowymi:

1. Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 13 marca 2017 r. w sprawie klasyfikacji zawodów szkolnictwa zawodowego (Dz.U. z 2017 r. poz.622);
2. Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej w sprawie podstawy programowej kształcenia w zawodach podpisane w dniu 21 marca 2017r);
3. Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 28 marca 2017 r. w sprawie ramowych planów nauczania dla publicznych szkół, załączniki nr 7, 12,17 do rozporządzenia (Dz.U. z 2017 r. poz. 703) – w klasie I branżowej szkoły I stopnia dla uczniów będących absolwentami gimnazjum i w I semestrze szkoły policealnej.

Nowe ramowe plany nauczania określają tygodniową liczbę godzin obowiązkowych zajęć edukacyjnych i zajęć z wychowawcą w poszczególnych klasach danego typu szkoły. Dyrektor, uwzględniając ramowy plan nauczania, opracuje tygodniowy (semestralny) rozkład zajęć.

Dotychczasowe Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 7 lutego 2012 r. w sprawie ramowych planów nauczania w szkołach publicznych (Dz.U. z 2012 r. poz. 204 z późn. zm.) stosuje się w **klasach I–IV czteroletniego technikum**; w klasach II–III dotychczasowej zasadniczej szkoły zawodowej, prowadzonej w branżowej szkole I stopnia i w kolejnych semestrach szkoły policealnej.

Uczniowie, którzy rozpoczęli naukę w szkołach prowadzących kształcenie zawodowe **przed 1 września 2017 r.**, będą ją kontynuowali w oparciu o **dotychczasowe przepisy**.

W roku szkolnym 2019/2020 nowe przepisy rozporządzeń będą obowiązywać również w pięcioletnim technikum, branżowej szkole I stopnia dla absolwentów ośmioletniej szkoły podstawowej, branżowej szkole II stopnia a od roku 2022 w branżowej szkole II stopnia dla absolwentów branżowej szkoły I stopnia na podbudowie ośmioletniej szkoły podstawowej.

Ponadto do 31 grudnia 2019 r. kształcenie na **kwalifikacyjnych kursach zawodowych** odbywa się w oparciu o podstawę programową kształcenia w zawodach określoną w dotychczasowych przepisach (Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 7 lutego 2012r. w sprawie podstawy programowej kształcenia w zawodach Dz.U. z 2012 r. poz. 184 z późn. zm.). Od 1 stycznia 2020 r. kształcenie na kwalifikacyjnych kursach zawodowych będzie realizowane w oparciu o podstawę programową kształcenia w zawodach określoną w przepisach rozporządzenia z dnia 21 marca 2017 r.

Wdrażanie zmian w kształceniu zawodowym wspiera projekt **„Partnerstwo na rzecz kształcenia zawodowego”**. Jego celem jest dostosowanie kształcenia i szkolenia

zawodowego do potrzeb rynku pracy poprzez zaangażowanie przedstawicieli pracodawców i pracowników na wszystkich etapach jego programowania.

W ramach I etapu projektu „Forum partnerów społecznych” zostały zmodyfikowane podstawy programowe dla **55 zawodów** do których aktualnie opracowywane są przykładowe plany i programy dla pięcioletniego technikum; branżowej szkoły I stopnia dla absolwentów ośmioletniej szkoły podstawowej; branżowej szkoły II stopnia oraz szkoły policealnej. Przykładowe plany i programy będą dostępne na stronie ORE.

W następnych dwóch etapach projektu zostaną zmodyfikowane podstawy programowe kształcenia w zawodach do kolejnych zawodów (148). Po zmodyfikowaniu podstaw programowych uwzględniających rekomendacje pracodawców i ministerstw właściwych dla zawodu zostaną opracowane przykładowe plany i programy dla tych zawodów. Ponadto w projekcie zaplanowano opracowanie suplementów do dyplomów i kwalifikacji oraz ścieżek rozwoju zawodowego.

Podstawy programowe kształcenia w zawodach

Podstawy programowe kształcenia w zawodach określone w podpisanym rozporządzeniu stosowane będą od roku szkolnego 2017/2018 w:

1. klasach I branżowej szkoły I stopnia;
2. klasach I dotychczasowego czteroletniego technikum
3. semestrach I szkoły policealnej, a w latach następnych również w kolejnych klasach lub semestrach tych szkół.

Uczniowie, którzy rozpoczęli naukę w szkołach prowadzących kształcenie zawodowe przed 1 września 2017 r. będą kontynuowali naukę w oparciu o dotychczasową podstawę programową kształcenia w zawodach, do czasu jego zakończenia.

Rozporządzenie nie obejmuje zawodów szkolnictwa artystycznego wpisanych do klasyfikacji zawodów szkolnictwa zawodowego (zawody, w których nie wyodrębnią się kwalifikacji), ponieważ Minister Kultury i Dziedzictwa Narodowego określi je w odrębnym rozporządzeniu.

Kształcenie w branżowej szkole I stopnia będzie odbywało się w zawodach jednokwalifikacyjnych, przy czym większość z nich ma kwalifikację wspólną z zawodem nauczonym na poziomie technikum. Absolwenci branżowej szkoły I stopnia będą mogli kontynuować naukę w branżowej szkole II stopnia w celu uzyskania dyplomu technika w zawodach wpisanych do klasyfikacji zawodów szkolnictwa zawodowego, dla których przewidziano kształcenie w tym typie szkoły. Będą to zawody kształcone na poziomie technika, które posiadają kwalifikację wspólną z zawodem nauczonym w branżowej szkole I stopnia. Ponadto absolwent branżowej szkoły II stopnia uzyska wykształcenie średnie branżowe i będzie mógł przystąpić do matury.

Przypisany do zawodów i kwalifikacji poziom Polskiej Ramy Kwalifikacji określa rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej w sprawie klasyfikacji zawodów szkolnictwa zawodowego.

Zakres regulacji rozporządzenia jest związany z nową klasyfikacją zawodów szkolnictwa zawodowego i uwzględnia następujące zmiany:

1. wprowadzenie – na podstawie wniosków właściwych ministrów – do systemu oświaty możliwości kształcenia w nowych zawodach;
2. wykreślenie z klasyfikacji zawodów szkolnictwa zawodowego – na podstawie wniosków właściwych ministrów – zawodów, w których dalsze kształcenie w systemie oświaty jest nieuzasadnione;
3. zmiany nazewnictwa kwalifikacji w zawodach wpisanych do klasyfikacji zawodów szkolnictwa zawodowego;
4. zmiana liczby kwalifikacji wyodrębnionych w zawodach: do jednej kwalifikacji w zawodach nauczanych w branżowej szkole I stopnia oraz do maksymalnie dwóch kwalifikacji w zawodach nauczanych w technikum i szkole policealnej.

Dla celów kształcenia, zgodnie z klasyfikacją zawodów szkolnictwa zawodowego, **wskazano obszary kształcenia, do których są przypisane poszczególne zawody.** Obszary kształcenia obejmują zawody pogrupowane pod względem wspólnych efektów kształcenia wymaganych do realizacji zadań zawodowych. Wyodrębniono 8 obszarów kształcenia:

1. administracyjno-usługowy (AU);
2. budowlany (BD);
3. elektryczno-elektroniczny (EE);
4. mechaniczny i górniczo-hutniczy (MG);
5. rolniczo-leśny z ochroną środowiska (RL);
6. turystyczno-gastronomiczny (TG);
7. medyczno-społeczny (MS);
8. artystyczny (ST).

W ramach każdego obszaru kształcenia zawody uporządkowano według typu szkoły, w którym może odbywać się kształcenie w danym zawodzie: branżowa szkoła I stopnia, technikum, branżowa szkoła II stopnia, szkoła policealna.

Podstawa programowa kształcenia w zawodach, podobnie jak obecnie obowiązująca, została określona w trzech częściach:

- 1) część I – określa ogólne cele i zadania kształcenia zawodowego oraz obejmuje tabelę zawierającą wykaz kwalifikacji wraz z ich powiązaniem z zawodami i efektami kształcenia;
- 2) część II – określa: efekty kształcenia wspólne dla wszystkich zawodów, kształcenia wspólne dla zawodów w ramach obszaru kształcenia stanowiące podbudowę do kształcenia w zawodzie lub grupie zawodów oraz efekty kształcenia właściwe dla kwalifikacji wyodrębnionych w zawodach;
- 3) część III – określa opis kształcenia w poszczególnych zawodach zawierający: nazwy i symbole cyfrowe zawodów, zgodnie z klasyfikacją zawodów szkolnictwa zawodowego, cele kształcenia w zawodach, nazwy kwalifikacji wyodrębnionych w zawodach, warunki realizacji kształcenia w zawodach, minimalną liczbę godzin kształcenia zawodowego oraz możliwości uzyskania dodatkowych kwalifikacji w zawodach w ramach obszaru kształcenia określonego w klasyfikacji zawodów szkolnictwa zawodowego.

Efekty kształcenia wspólne dla wszystkich zawodów, w tym kompetencje personalne i społeczne, oznaczono kodem składającym się z trzech wielkich liter:

1. BHP – bezpieczeństwo i higiena pracy,
2. PDG – podejmowanie i prowadzenie działalności gospodarczej,
3. JOZ – język obcy ukierunkowany zawodowo,
4. KPS – kompetencje personalne i społeczne,
5. OMZ – organizacja pracy małych zespołów (wyłącznie dla zawodów nauczanych na poziomie technika).

Efekty kształcenia wspólne dla zawodów w ramach obszaru kształcenia, stanowiące podbudowę do kształcenia w zawodzie lub grupie zawodów, oznaczono kodem składającym się z:

1. trzyliterowego skrótu PKZ;
2. ujętych w nawiasie:
 1. wielkich liter alfabetu, wskazujących na przyporządkowanie do obszaru kształcenia;
 2. małej litery alfabetu, o charakterze porządkowym, odróżniającym poszczególne PKZ w ramach obszaru kształcenia.

Efekty kształcenia właściwe dla kwalifikacji wyodrębnionych w zawodach oznaczono wielkimi literami alfabetu, wskazującymi na przyporządkowanie do obszaru kształcenia oraz kolejną liczbą o charakterze porządkowym.

W tabeli zamykającej część I podstawy programowej kształcenia w zawodach (uporządkowane narastająco według oznaczeń kwalifikacji w obrębie danego obszaru kształcenia) zostały wskazane kwalifikacje oraz ich powiązania z zawodami i efektami kształcenia wspólnymi dla wszystkich zawodów, a także z efektami kształcenia wspólnymi dla zawodów w ramach obszaru kształcenia (stanowiącymi podbudowę do kształcenia w zawodzie lub grupie zawodów).

Podstawa programowa kształcenia w zawodach stanowi bazę do opracowania przez nauczycieli szkół prowadzących kształcenie zawodowe oraz przez podmioty prowadzące kwalifikacyjne kursy zawodowe programów nauczania. Są one niezbędne odpowiednio do kształcenia: w szkołach publicznych, w szkołach niepublicznych o uprawnieniach szkół publicznych oraz na kwalifikacyjnych kursach zawodowych.

Podstawa programowa kształcenia w zawodach, w zakresie nowelizowanych zawodów, została opracowana w oparciu o wypracowane rekomendacje zespołów partnerów społecznych (przedstawicieli pracodawców i pracobiorców) przygotowane przez zespoły autorów i ekspertów z danych obszarów kształcenia, w ramach projektu „Partnerstwo na rzecz kształcenia zawodowego. Etap I: Forum partnerów społecznych” realizowanego w ramach Programu Operacyjnego Wiedza – Edukacja – Rozwój.

W stosunku do obecnie obowiązującego rozporządzenia w sprawie podstawy programowej kształcenia w zawodach, w konsekwencji regulacji zawartych w rozporządzeniu Ministra Edukacji Narodowej z dnia 13 marca 2017 r. w sprawie klasyfikacji zawodów szkolnictwa zawodowego, w projektowanym rozporządzeniu określono podstawy programowe kształcenia w nowych zawodach wpisanych do klasyfikacji zawodów szkolnictwa zawodowego:

1. technik robót wykończeniowych w budownictwie,
2. magazynier-logistyk,
3. pracownik pomocniczy krawca,
4. pracownik pomocniczy mechanika,
5. pracownik pomocniczy ślusarza,
6. pracownik pomocniczy stolarza,
7. asystent fryzjera,
8. operator maszyn i urządzeń hutniczych (który powstał w wyniku pogrupowania i zintegrowania dotychczasowych zawodów operator maszyn i urządzeń do obróbki plastycznej oraz operator maszyn i urządzeń metalurgicznych, dlatego podstawa programowa kształcenia w zawodach nie obejmuje już tych dwóch zawodów).

W podstawie programowej kształcenia w zawodach wprowadzono również zmiany w nazwach dotychczasowych zawodów, a w konsekwencji określono nowe symbole cyfrowe tj.:

1. zawód technik drogownictwa zostaje zastąpiony zawodem technik budowy dróg;
2. zawód technik dróg i mostów kolejowych zostaje zastąpiony zawodem technik dróg kolejowych i obiektów inżynierskich;
3. zawód technik urządzeń sanitarnych zostaje zastąpiony zawodem technik inżynierii sanitarnej;
4. zawód monter sieci, instalacji i urządzeń sanitarnych zostaje zastąpiony zawodem monter sieci i instalacji sanitarnych;
5. zawód technik budownictwa okrętowego zostaje zastąpiony zawodem technik budowy jednostek pływających;
6. zawód monter kadłubów okrętowych zostaje zastąpiony zawodem monter kadłubów jednostek pływających;
7. zawód technik cyfrowych procesów graficznych zostaje zastąpiony zawodem technik grafiki i poligrafii cyfrowej;
8. zawód technik technologii ceramicznej zostaje zastąpiony zawodem technik ceramik;
9. zawód fototechnik zostaje zastąpiony zawodem technik fotografii i multimedialnych;
10. zawód monter-elektronik zostaje zastąpiony zawodem elektronik;
11. zawód monter mechatronik zostaje zastąpiony zawodem;
12. zawód mechanik maszyn i urządzeń drogowych zostaje zastąpiony zawodem operator maszyn i urządzeń do robót ziemnych i drogowych.

Ponadto w rozporządzeniu uzupełniono katalog efektów kształcenia wspólnych dla wszystkich zawodów w zakresie: podejmowania i prowadzenia działalności gospodarczej, kompetencji personalnych i społecznych oraz organizacji pracy małych zespołów.

Uwzględniono również zmiany porządkujące zgłoszone przez Ministra Gospodarki Morskiej i Żeglugi Śródlądowej dotyczące nazw pracowni, wyposażenia oraz określenia wymiaru praktyk w zawodach: **technik nawigator morski, technik żeglugi śródlądowej oraz technik rybołówstwa morskiego.**

Jednocześnie w zakresie stosowania ramowych planów nauczania w szkołach nowego i dotychczasowego ustroju szkolnego, w rozporządzeniu zawarto regulację wskazującą, że w przypadku:

1. dotychczasowego czteroletniego technikum oraz

2. w klasach dotychczasowego czteroletniego technikum prowadzonych w nowym pięcioletnim technikum (pomimo tego, że będzie się w nich stosować już nową podstawę programową kształcenia w zawodach)

minimalną liczbę godzin kształcenia zawodowego (którą podstawa programowa kształcenia w zawodach określa odrębnie w odniesieniu do poszczególnych zawodów) należy dostosować do wymiaru godzin określonego w dotychczasowych przepisach wydanych na podstawie art. 22 ust. 2 pkt 1 ustawy z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty (tj. w rozporządzeniu MEN z dnia 7 lutego 2012 r. w sprawie ramowych planów nauczania w szkołach publicznych (Dz. U. poz. 204, z późn. zm.).

Z kolei w przypadku nowych typów szkół ponadpodstawowych (tj. w pięcioletnim technikum, trzyletniej branżowej szkole I stopnia i dwuletniej branżowej szkole II stopnia oraz w poszczególnych semestrach szkoły policealnej, która jest szkołą ponadpodstawową) minimalna liczba godzin kształcenia zawodowego będzie dostosowywana do wymiaru godzin określonego w przepisach wydanych na podstawie art. 47 ust. 1 pkt 3 ustawy – Prawo oświatowe (tj. w nowym rozporządzeniu Ministra Edukacji Narodowej w sprawie ramowych planów nauczania dla publicznych szkół).